

การพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

Development of Organic Agri-Entrepreneurs to Create Food Security

อุทิศ ทาหอม

Utis Tahom

รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Associate Professor Dr. of Social Development, Faculty of Faculty of Humanities and Social Sciences,

Buriram Rajabhat University.

Received: 21-10-2024; Revised: 09-12-2024; Accepted: 11-12-2024

บทคัดย่อ

การเกษตรอินทรีย์นับเป็นการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความสมดุลของระบบนิเวศถือเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (Organic Products) มีประโยชน์ต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอีกด้วย จึงทำให้ผู้บริโภคทั่วโลกให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าอินทรีย์ เนื่องจากเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพและยังไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บทความวิชาการนี้นำเสนอการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อชี้ให้เห็นทิศทางการพัฒนาของโลกและนโยบายของประเทศมุ่งเน้นให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศ ความต้องการของตลาด และกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้แบ่งเนื้อหา 4 ประการ คือ 1. หลักการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการทำเกษตรที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลและความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูกทุกชนิด เพื่อเป็นการผลิตอาหารที่ปลอดภัยให้กับผู้บริโภค 2. คุณสมบัติผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ คือ มีทักษะการจัดการความสมดุลได้ดี เป็นบุคคลกล้าเสี่ยงเป็นทั้งนักยุทธศาสตร์ มีความมั่นใจในตนเอง การยอมรับความรับผิดชอบ วิสัยทัศน์ การแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีกระตือรือร้น การยอมรับความล้มเหลวและการตั้งคำถามเพื่อสร้างความท้าทาย ให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียว 3. การสร้างความมั่นคงทางอาหาร คือ มีความพร้อมของอาหาร เช่น อาหารที่เพียงพอ การเข้าถึงอาหาร เช่น รายได้ที่เพียงพอหรือทรัพยากรอื่น ๆ และจุดเข้าถึงที่เพียงพอในการซื้อหรือแลกเปลี่ยนอาหาร และการใช้อาหาร เช่น ความรู้ ทักษะ น้ำที่เพียงพอ และอุปกรณ์ประกอบอาหาร เป็นต้น 4. การ

พัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร คือ ต้องมีการฝึกอบรมและเพิ่มทักษะความรู้ผ่านความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการควรให้การสนับสนุนพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ให้มีทักษะความรู้ตั้งแต่การปลูก การขาย และการดูแลคุณภาพ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพเกษตรกรไทยให้สามารถเข้าถึงช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น ต้องดำเนินการพัฒนา บนพื้นฐานคำว่า “ผลิตได้ ขายเป็น เน้นคุณภาพ” ดังนั้นผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหารเป็นผสมผสานแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืนเข้ากับเป้าหมายทางสังคมในวงกว้าง มีความสัมพันธ์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงการส่งเสริมความหลากหลายทางการเกษตร สนับสนุนการผลิตอาหารในท้องถิ่นการจำหน่ายที่เป็นธรรม

คำสำคัญ : การพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์,ความมั่นคงทางอาหาร

Abstract

Organic agriculture is a farming system that prioritizes environmental sustainability by maintaining ecological balance—a fundamental goal of sustainable development. Organic products provide substantial benefits to both producers and consumers while ensuring the preservation of ecosystems and minimizing environmental harm. This has made organic goods highly valued by consumers globally, not only for their health benefits but also for their minimal environmental footprint. This academic article examines the development of organic agriculture entrepreneurs as a pathway to achieving food security. It highlights global development trends and national policies that encourage farmers to adopt organic farming as a strategy to adapt to climate change, market demands, and the overarching pursuit of sustainability. The discussion is structured into four key sections: 1. Principles of Environmentally Friendly Farming This section explores agricultural practices that emphasize ecological balance and biodiversity. It underscores the avoidance of chemical inputs in cultivation, aiming to produce safe and healthy food for consumers while fostering sustainable ecosystems. 2. Characteristics of Organic Agriculture Entrepreneurs Successful organic farming entrepreneurs are portrayed as strategic and confident individuals adept at managing balance, taking calculated risks, and embracing responsibility. They exhibit vision, problem-solving capabilities, enthusiasm, acceptance of failure, and the ability to challenge norms. Importantly, they prioritize environmental stewardship in their endeavors. 3.

Food Security Development Food security is defined through three essential dimensions Availability and Ensuring sufficient food production to meet demand. Accessibility Facilitating adequate income or resources to purchase or exchange food. Utilization providing the necessary knowledge, skills, water, and cooking facilities to prepare and consume nutritious meals.4. Integrating Organic Agriculture Entrepreneurship with Food Security. This section emphasizes the need for training and capacity building through collaboration among government, private, and academic sectors. It advocates for equipping organic farmers with skills and knowledge spanning cultivation, marketing, and quality assurance. Such initiatives aim to elevate the quality of Thai farmers and expand their access to broader market opportunities. The developmental approach is grounded in “Produce Efficiently, Market Effectively, and Emphasize Quality.”

Ultimately, the synergy between organic agriculture entrepreneurship and food security integrates sustainable farming practices with broader social objectives. This alignment fosters agricultural diversity, supports local food production, and ensures equitable distribution channels, thereby promoting resilient and sustainable food systems.

Keywords: Organic Agri-Entrepreneurs, Food Security

บทนำ

การเกษตรอินทรีย์นับเป็นการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความสมดุลของระบบนิเวศถือเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (Organic Products) มีประโยชน์ต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอีกด้วย จึงทำให้ผู้บริโภคทั่วโลกให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าอินทรีย์ เนื่องจากเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพและยังไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย จึงทำให้ปริมาณความต้องการอาหารอินทรีย์มีแนวโน้มสูงขึ้น (Parashar, Singh & Sood, 2023) จากข้อมูลของสถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ (The Research Institute Of Organic Agriculture : Fibl) พบว่า ยอดขายปลีกอาหารและเครื่องดื่มอินทรีย์ทั่วโลกเพิ่มขึ้นจาก 18 พันล้านดอลลาร์ในปี 2543 เป็น 129 พันล้านดอลลาร์ในปี 2563 (อัตราการเติบโตต่อปีแบบทบต้นในช่วงเวลานี้ คือ +10.3%) ตามการคาดการณ์ของ Grand View Research กำลังการผลิตของตลาดนี้จะยังคงเติบโตและสูงถึง 564 พันล้านดอลลาร์ภายในปี 2573 ในหลายประเทศ กลุ่มนี้คิดเป็นส่วนแบ่งที่สำคัญในปี 2563 ของยอด

ค้าปลีกอาหารทั้งหมด 16.0% ในเดนมาร์ก 11.3 % ในออสเตรเลีย 10.8% ในสวีเดน 8.7% ในสวีเดน 6.5% ในฝรั่งเศส 6.4% ในเยอรมนี และ 6.0% ในสหรัฐอเมริกา ท่ามกลางความต้องการที่เพิ่มขึ้นทั่วโลก พื้นที่การปลูกอาหารอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ รวมถึงที่ดินที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ (Including Land in The Process of Transition to Organic Farming) เพิ่มขึ้นทั่วโลกจาก 15.0 ล้านเฮกตาร์ในปี 2543 เป็น 35.7 ล้านเฮกตาร์ในปี 2553 และเพิ่มเป็น 74.9 ล้านเฮกตาร์ในปี 2563 ส่วนแบ่งในพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดเพิ่มขึ้นจาก 0.3 เป็น 0.8 และ 1.6% (Polzikov, Skubachevskaya & Aleshchenko, 2023)

หลักการสำคัญของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี 2030 (Agenda for Sustainable Development) คือ การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ยังมีอีกหลายคนที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง トラบิตที่มีความหวังเพียงเล็กน้อยที่อัตราความก้าวหน้าในปัจจุบัน การกำจัดความยากจนขั้นรุนแรงหรือความหิวโหยภายในปี 2030 ตามที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGS) มุ่งเน้นที่จะทำให้สำเร็จ ได้แก่ 1. จากแนวโน้มในปัจจุบัน ผู้ที่อาศัยอยู่ในความยากจนขั้นแค้นโดยมีรายได้ต่ำกว่า 1.90 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน จะยังคงมีจำนวนประมาณ 6% ของประชากรโลกในปี 2030 หรือประมาณ 400-475 ล้านคน 2. ความหิวโหยของโลกเพิ่มขึ้นในช่วงสามปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อผู้คน 821 ล้านคนในปี 2017 หรือ 1 ใน 9 ของคนทั้งโลก 3. โลกโดยรวมนั้นไม่ใกล้จะบรรลุความทะเยอทะยานของข้อตกลงปารีสที่จะจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกให้ต่ำกว่าสององศาเซลเซียส และไม่ควรมากเกิน 1.5 องศา ได้เสนอให้ ค.ศ. 2030 เป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประเด็น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง จึงเป็นจุดสำคัญให้มีความสำคัญกับภาคการเกษตรในระยะยาวเพื่อสร้างความเท่าเทียมและสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร ความหิวโหย ปัญหาทุพโภชนาการอาหาร และป้องกันความหลากหลายทางชีวภาพ (Walker, Pekmezovic & Walker, 2019)

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าทางการเกษตร 5 ด้าน ได้แก่ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ เป็นต้น โดยเฉพาะเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เป็นการสร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร จูงใจและวางกรอบให้เกษตรกรและผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งให้ความรู้เกษตรกรด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเลิกใช้สารเคมีในภาคเกษตร การเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป โดยส่งเสริมการถ่ายทอด

องค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรปลอดภัย และเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนสนับสนุนกลไกทางการตลาดแก่เกษตรกรที่ต้องการทำการเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมถึงระบบตรวจสอบย้อนกลับ สำหรับการตรวจสอบที่มาของสินค้าในทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 19)

จากคำแถลงการณ์ของรัฐบาลนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ในภาคการเกษตรโดยใช้หลักการ “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” นำเทคโนโลยีด้านการเกษตร (Agri-Tech) เช่น เกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) และเทคโนโลยีด้านอาหาร (Food Tech) มาใช้ พัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ประมง ปศุสัตว์ และอาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงการคว้าโอกาสในตลาดใหม่ ๆ รวมทั้งอาหารฮาลาล และฟื้นฟูนโยบาย “ครัวไทยสู่ครัวโลก” ซึ่งเป็นจุดเด่นของประเทศไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของโลกด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) และเร่งเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและราคาพืชผลการเกษตร รวมทั้งเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกร (แพทองธาร ชินวัตร, 2567)

จะเห็นได้ว่าสิ่งที่จะทำให้ภาคการเกษตรมีรายได้ที่สูงขึ้น จำเป็นต้องมีการส่งเสริม ผลักดันให้เกษตรกรมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) มีความรู้ ความสามารถ ทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร โดยเฉพาะการทำเกษตรอินทรีย์ที่แนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคที่สูงขึ้นทั่วโลก ผู้ประกอบการทางการเกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Entrepreneurs) ถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่ปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจตลาดเสรีในฐานะผู้ประกอบการ โดยให้ความสำคัญกับการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-Friendly Agriculture) รักษาระบบนิเวศ ผลิตอาหารสะอาดและปลอดภัยให้กับผู้บริโภค ขณะเดียวกันมีทักษะการบริหารจัดการฟาร์มเกษตรได้หลากหลาย เช่น การปลูก การจัดเก็บ การแปรรูป การตลาด การขนส่ง การจัดจำหน่ายที่เกษตรอินทรีย์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ เพื่อจัดส่งให้กับตลาดทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก (Pulami, 2023)

ดังนั้นบทความวิชาการนี้จึงได้นำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Entrepreneurs) เพื่อชี้ให้เห็นทิศทางการพัฒนาของโลกและนโยบายของประเทศมุ่งเน้นให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศ ความต้องการของตลาด และกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผู้ประกอบการ

เกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยแบ่งเนื้อหา 4 ประการ คือ 1. หลักการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. คุณสมบัติผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ 3. การสร้างความมั่นคงทางอาหาร 4. การพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อเป็นหลักคิด กรอบการอธิบายและตลอดจนเป็นองค์ความรู้นำไปสู่การต่อยอดการวิจัย การพัฒนาเกษตรกรไทยในอนาคตต่อไป

หลักการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เกษตรกรรมและความมั่นคงด้านอาหารที่เชื่อมโยงกันนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคกึ่งเขตร้อนทั่วโลก จะได้รับผลกระทบที่รุนแรง เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ฝนตกหนัก อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร จึงจำเป็นต้องมีการปลูกพืชที่ปรับเปลี่ยนไป ตัวอย่างเช่น เอเชียใต้เป็นจุดสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่าผลผลิตข้าวเปลือกและข้าวสาลีลดลงอย่างมาก เนื่องจากเกิดจากผลกระทบอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น ฝนน้อยลงตามด้วยปัญหาน้ำท่วม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ อุณหภูมิ ความแห้งแล้งทำให้ผลผลิตทางการเกษตรสูญเสียไปประมาณ 50 % การเสนอให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีความคุ้มค่าสำหรับการผลิตพืชที่ยั่งยืน นับมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนอาหารในอนาคต (Afzal & Asad., 2019)

สำหรับแนวทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ การทำงานร่วมกับธรรมชาติในการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพ รักษาตัวเองให้แข็งแรง และรักษาแผ่นดินให้แข็งแรงทุกสิ่งในธรรมชาติมีประโยชน์และมีจุดมุ่งหมายในโลกแห่งชีวิตเรียกอีกอย่างว่า ไม่ต้องทำการเกษตร "Do Nothing Farming" เพราะเกษตรกรจะให้ธรรมชาติช่วยดูแลเกื้อกูลซึ่งกันและกันในดินจะมีจุลินทรีย์ เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มคุณค่าของดิน (Beneficial to Soil Enrichment) การทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นการบำรุงรักษาให้จุลินทรีย์เจริญเติบโต โดยไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยดอกและใช้ยาฆ่าแมลง (Devarinti, S. R., 2016: 13)

ในหลายประเทศให้ความสำคัญกับการทำระบบฟาร์มซึ่งเป็นแนวทางการป้องกันสารปนเปื้อน การลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การนำสารชีวภาพมาใช้ในการเพาะปลูก คณะผู้วิจัยได้ทบทวนผลการวิจัยของ Kim & Lee (2019) พบว่า การทำระบบฟาร์มที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ ประเทศเกาหลีใต้ โดยนโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเกษตรที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อมนับตั้งแต่มีการยกเลิกการรับรองสารกำจัดศัตรูพืชต่ำ ในปี 2558 เกิดปัญหาอื่น ๆ รวมถึงการใช้ใบรับรองการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเปิดเผยต่อสาธารณะในปี 2559 และการค้นพบไข่ที่ถูกรับรองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเกาหลีใต้มีสารปนเปื้อนด้วยยาฆ่าแมลงในเดือนสิงหาคม 2017 ดังนั้นในเดือนธันวาคม 2560 รัฐบาลเกาหลีใต้จึงประกาศเน้นการปรับปรุงความปลอดภัยด้านอาหารว่าด้วยการเสริมใบรับรองการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาเหล่านี้ได้ทำลายความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในการทำฟาร์มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในช่วงต้นทศวรรษ 2000 อาหารท้องถิ่นได้รับความสนใจอย่างมากในเกาหลีใต้และอีกหลายประเทศเป็นตลาดทางเลือก ในระดับภูมิภาค รัฐบาลท้องถิ่นพยายามแยกความแตกต่างระหว่างสินค้าเกษตรที่ไม่ปลูกในท้องถิ่นและสินค้าที่ปลูกในท้องถิ่น จึงทำให้เกิดแนวคิดการมาตรฐานผลิต เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค สำหรับค่านิยม 7 ประการของเกาหลีใต้เกี่ยวกับเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สุขภาพ ความปลอดภัยของอาหาร การปกป้องสิ่งแวดล้อม ความไว้วางใจ ชื่อเสียง โภชนาการ และรสชาติ ดังนี้

ประการแรก ผู้บริโภคเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพราะผลิตภัณฑ์มีสุขภาพที่ดีกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป

ประการที่สอง ความต้องการความปลอดภัยของอาหารเป็นเหตุผลหลักในการเลือกผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ส่วนใหญ่เป็นปฏิกิริยาเกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหาร เป็นข้อกังวลของผู้บริโภคเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารในประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย ในประเทศอื่น ๆ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องสร้างความไว้วางใจให้กับผู้บริโภค โดยให้มีการรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัย หรือ ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ที่มาของการเกษตรอินทรีย์ยังอยู่ในความกังวลด้านความปลอดภัยของอาหาร ในญี่ปุ่นการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในปี 1970 ทำให้เกิดปัญหามลพิษร้ายแรง ซึ่งเพิ่มความสนใจในผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ไม่มีสารเคมีปนเปื้อนมากเกินไปและนำไปสู่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เป็นความร่วมมือโดยตรงระหว่างผู้ผลิตในชนบทและผู้บริโภคในเมือง ความปลอดภัยของอาหารยังคงเป็นประเด็นสำคัญสำหรับเกษตรอินทรีย์ของญี่ปุ่น

ประการที่สาม การปกป้องสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในค่านิยมดั้งเดิมที่สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ ความสำคัญในการเลือกผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสินค้าเกษตร การปกป้องสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ เช่น “การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการนำวัสดุ

อินทรีย์กลับมาใช้ใหม่ การหลีกเลี่ยงการรั่วไหลของไนโตรเจน และลดการใช้ทรัพยากรฟอสซิลในการขนส่ง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

ประการที่สี่ ความไว้วางใจเป็นมูลค่าที่สำคัญในการซื้อสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ ต้องมีความไว้วางใจเกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีอยู่สองประเภท 1. ความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง 2. ความไว้วางใจในระบบการรับรองผลิตภัณฑ์ตลาดและแบรนด์ มุ่งเน้นไปที่ข้อมูลเฉพาะผลิตภัณฑ์อินทรีย์

ประการที่ห้า ชื่อเสียงเป็นสิ่งสำคัญเมื่อเลือกสินค้าเกษตรและสินค้าอื่น ๆ ชื่อเสียงที่ได้รับจาก “ชื่อแบรนด์” และ “ระดับการโฆษณา” ส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพของสินค้า ดังนั้น “ผู้บริโภคอาจต้องการใช้ตัวชี้นำเหล่านั้น” เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ในตลาดเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ชื่อเสียงนี้มักมาจากคำแนะนำส่วนบุคคล ในเกาหลีใต้ คำแนะนำดังกล่าวมักจะส่งต่อผ่านชุมชนออนไลน์เครือข่ายหลัก ชื่อเสียงประเภทนี้เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับความไว้วางใจในการตัดสินใจซื้อ

ประการที่หก โฆษณาการเป็นเกณฑ์หลักในการวัดคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและการเลือกผลิตภัณฑ์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่ว่าการซื้อสดหรือบรรจุหรือบิสกิต การรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับคุณค่าทางโภชนาการตามฉลากอินทรีย์มีแนวโน้มที่จะส่งเสริมการซื้ออินทรีย์

ประการที่เจ็ด รสชาติมีความสำคัญในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นักวิจัยบางคนอ้างถึงคุณค่าเฉพาะของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รสชาติเป็นลักษณะทั่วไปของคุณภาพอาหาร และเป็นลักษณะการสังเกต หรือคุณภาพทางประสาทสัมผัส ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากอินทรีย์ที่ดีต่อสุขภาพมากกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทผลิตภัณฑ์และโดยพิจารณาจากคุณค่าของรสชาติ

จะเห็นได้ว่าผู้บริโภคจึงให้ความสำคัญกับค่านิยมเหล่านี้ในการพิจารณาเกณฑ์ที่ผู้บริโภคชาวเกาหลีใต้ใช้ในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น สุขภาพ ความปลอดภัยของอาหาร การปกป้องสิ่งแวดล้อม ความไว้วางใจ ชื่อเสียง โฆษณาการ และรสชาติ จุดประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อวิเคราะห์ว่าการรับรู้ของผู้บริโภคชาวเกาหลีใต้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เหล่านี้ส่งผลต่อค่านิยมที่ของประชาชนใช้ในการเลือกอาหารอย่างไร การทำเกษตรในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศนั้น เกษตรกรต้องสามารถจัดการแสงแดด น้ำ และอากาศ

ให้กับพืชในแต่ละชนิด เนื่องจากพืชแต่ละชนิดต้องการน้ำ ความชื้น อุณหภูมิและแสงสว่างที่แตกต่าง กัน พืชบางชนิดชอบแดด บางชนิดชอบร่ม บางชนิดชอบความชื้น บางชนิดชอบอากาศโปร่ง พืชบาง ชนิดจะออกดอกเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลาที่มีแสงสว่าง บางชนิดออกดอกเมื่ออุณหภูมิที่มี ความเหมาะสม พืชบางชนิดทนต่อความร้อน ความเย็น สิ่งที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลง คือ โรคแมลง วัชพืช เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลต่อการเพาะปลูกของ เกษตรกร อากาศร้อนจัด หนาวจัด น้ำท่วม น้ำแล้ง ล้วนมีผลกระทบต่อปัญหาการเพาะปลูกแทบ ทั้งสิ้น การที่จะปลูกพืชจำเป็นต้องคำนึงถึง 3 ประการ คือ แสงแดด น้ำ และอากาศ ปัจจัย 3 ประการมีผลต่อการวางแผนเพาะปลูก โดยเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพอากาศ หรือ ปรับสภาพ โรงเรือนให้มีความเหมาะสม มีการใช้วัสดุคลุมดิน มีการอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีการไหลเวียนของ ลมและแสงแดดได้ดี (Atinkut, Yan, Arega & Raza., 2020: 261)

ฉะนั้นเป้าหมายของเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Goal of Eco-Agriculture) คือ การ จัดการทรัพยากรของชุมชนในชนบท เพื่อปรับปรุงสวัสดิการ รักษาความหลากหลายทางชีวภาพและ บริการระบบนิเวศ และพัฒนาระบบการทำฟาร์มที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น เกษตรที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเป็นแนวทางแบบองค์รวมในการใช้ที่ดินอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชนจัดการภูมิทัศน์และทรัพยากรเพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมาย 3 ประการ 1. ยกระดับการดำรงชีพในชนบท 2. อนุรักษ์หรือส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบ นิเวศ 3. พัฒนาระบบการเกษตรที่ยั่งยืนและให้ผลผลิตมากขึ้น แก่นของการทำฟาร์มตามระบบ นิเวศน์นี้คือ การทำให้แน่ใจว่าธุรกิจหรือกิจกรรมทางการเกษตรสอดคล้องกับการทำงานตาม ธรรมชาติของระบบนิเวศ เช่น วัฏจักรของสารอาหารในดินและโครงสร้างความหลากหลายทาง ชีวภาพจะยังคงอยู่เพื่อสร้างระบบการเกษตรที่ต้านทานต่อ แมลงศัตรูพืชและมีสารอาหารในดินตาม ธรรมชาติที่ดูแลตนเอง (Mishra, 2013) เกษตรกรจึงไม่ต้องพึ่งพาสารเคมีราคาแพงและการควบคุม ศัตรูพืชรบกวนอีกต่อไป นอกจากนี้ด้วยการฟื้นฟูพันธุ์เมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่นหรือเมล็ดพันธุ์พื้นเมือง การพึ่งพาเมล็ดพันธุ์ลูกผสมที่ผลิตโดยบริษัทข้ามชาติในเชิงพาณิชย์จะลดลงหรือถูกขจัดออกไปได้ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีอิสระในการปลูกเมล็ดพันธุ์ตามสภาพธรรมชาติในท้องถิ่นด้วยต้นทุนที่ เหมาะสม ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรลดลงและสินค้าเกษตรขายในราคามาตรฐานเป็น สินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ของเกษตรกร นอกจากนี้สินค้าเกษตรที่ปราศจากสารเคมี และสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมยังมีความปลอดภัยและมีสุขภาพดีสำหรับการบริโภคของมนุษย์

ดังนั้นกระแสการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ส่งผลต่อการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะการทำเกษตรอินทรีย์ (Organic) ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น แม้ที่ผ่านมาจะมีการขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เห็นการตื่นตัวเหมือนปัจจุบัน ซึ่งการทำเกษตรอินทรีย์ทุกคนมีความเชื่อในประโยชน์ต่อสุขภาพและการปกป้องสิ่งแวดล้อม (Benefits For Health And Environmental Protection) (Zámková, Rojík, Prokop, Činčalová & Stolín, 2023) จึงทำให้กระแสดังกล่าวได้ขยายต่อไปสู่ภาคชนบท โดยรัฐบาลทั่วโลกมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรในประเทศผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งวางมาตรการส่งเสริม สนับสนุนให้ได้รับมาตรฐานรองรับทั้งในประเทศและระดับสากล เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด ตลอดจนการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในภาคชนบทเพิ่มขึ้นอีกด้วย

คุณสมบัติผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์

(Qualification Of Organic Agri-Entrepreneurs)

เกษตรกรรมเป็นหนึ่งในภาคส่วนที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนของรัฐบาลทั่วโลก เพื่อส่งเสริมให้ภาคการเกษตรเป็นพื้นที่สำหรับการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อประชากรของประเทศนั้น ๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้วให้ความสำคัญกับการยกระดับเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) ให้มีทักษะความรู้ แนวคิดการธุรกิจ เพื่อให้สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ตลอดจนการเป็นเครื่องมือของรัฐที่จะยกระดับภาคการเกษตรให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาคเกษตรกรรม (The Structural Change In The Agricultural) ในระยะยาว การส่งเสริมเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการของประเทศที่พัฒนาแล้ว นับมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างรายได้ให้กับประเทศ และขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม (Growth of The Economy and Social) เกิดการจ้างงานนับเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงของประเทศชาติอีกด้วย (Ezekiel, Olaleke, Omotayo, Lawal & Femi, 2018) สำหรับผู้ประกอบการเกษตรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การสร้างงาน การลดความยากจน การปรับปรุงด้านโภชนาการ สุขภาพและความมั่นคงทางอาหาร ผู้ประกอบการเกษตรสามารถใช้เป็นวิธีการหลักในการแก้ปัญหาความซับซ้อนนี้ เช่น การลดภาระของการเกษตร สร้างโอกาสการจ้างงานสำหรับเยาวชนในชนบท ควบคุมการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง เพิ่มรายได้ประชาชาติ รักษาการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชนบทและลดแรงกดดันต่อเมืองในเมือง (Singh & Sood (Eds.), 2020)

ปัจจุบันกระแสการส่งเสริมให้เกษตรกรกลายเป็นผู้ประกอบการได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากการยกระดับการผลิตแบบดั้งเดิม ไปสู่การผลิตให้เกิดมูลค่าสูงขึ้น มีทักษะการจัดการ ความสมดุลได้ดี และเป็นบุคคลกล้าเสี่ยงเป็นทั้งนักยุทธศาสตร์และนักพจญภัยในเวลาเดียวกัน มีความมั่นใจในตนเอง การยอมรับความรับผิดชอบ วิสัยทัศน์ระยะยาว การแก้ปัญหาที่หลากหลาย กระตือรือร้น การยอมรับความล้มเหลวและการตั้งคำถามเพื่อสร้างความท้าทาย ซึ่งผู้ประกอบการ มีที่มาจากภาษาฝรั่งเศส "Entreprendre" แปลว่า ดำเนินการ และคำว่าผู้ประกอบการถูกนำมาใช้ครั้งแรกในศตวรรษที่ 18 โดยนักเศรษฐศาสตร์ Richard Cantillon ผู้ซึ่งมองว่าผู้ประกอบการเป็นผู้รับ ความเสี่ยงได้ดี ส่วน Jean-Baptiste Say นักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศสได้พัฒนาคำว่าผู้ประกอบการ ในภายหลังหมายถึง "นักพจญภัย (Adventurer) และ "ผู้ประกอบการวิสาหกิจ" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผู้ประกอบการไม่ใช่แค่เจ้าของธุรกิจเท่านั้น แต่รวมถึงการใช้นวัตกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์และสร้าง โอกาสใหม่ ๆ ในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงเป็นผู้สร้างนวัตกรรมในทางธุรกิจที่มีอยู่ ป้องกันภัยคุกคามจากการแข่งขัน ปรับปรุงบริการสาธารณะหรือเสริมสร้างความยั่งยืนและพัฒนา ประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้าง (Kennard, 2021 –2–3)

โดยเฉพาะภาคการเกษตรนับเป็นพื้นที่สำคัญในการผลิตอาหารให้กับคนทั้งโลก การ ยกระดับการผลิตเพื่อเป็นรายได้ให้กับเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจึงได้มีความมุ่งหวังที่ยกการ ทำเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่เกษตรเชิงพาณิชย์บนพื้นฐานการดูแลสิ่งแวดล้อม จึงเกิดเป็นการพัฒนา ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Entrepreneurs) เป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการทำ เกษตรบนหลักการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือ การทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั่นเอง ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ จึงมี 2 คำนำมาผสมกัน คือ เกษตรอินทรีย์ หรือ เกษตรธรรมชาติ (Organic Agricultural) + ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) = ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Entrepreneurs) ให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจที่สนใจสิ่งแวดล้อม การทำเกษตรที่ตอบสนอง ความยั่งยืนมุ่งเน้นการผลิตแบบองค์รวมในระบบฟาร์มที่ให้ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำหรับการเป็นผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ มี 6 ประการ 1. เพื่อระบุความ ต้องการของสังคม 2. การปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม 3. เพื่อจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินและกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจภาคการเกษตร 4. เพื่อเชื่อมต่อกับผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนิน ธุรกิจการเกษตร พร้อมทั้งช่วยเหลือเกษตรกรที่มีปัญหาการทำเกษตรอีกด้วย 5. เข้าร่วมสมาคม เกษตรกรและรับคำแนะนำและติดตาม 6. เพื่อกระจายความรู้ทางธุรกิจ การกระจายความเสี่ยงการ เติบโตของธุรกิจ และมีวิธีการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจโดยไม่ทำให้สูญเสียกำไรที่จะได้รับ

(Kamatchi, 2019) ซึ่ง De Wolf & Schoorlemmer (2007) ได้นำเสนอคุณสมบัติผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Qualification Of Organic Agri-Entrepreneurs) ดังนี้

หมวดหมู่ (Category)	ทักษะพื้นฐาน (Underlying Skills)
ทักษะด้านวิชาชีพ (Professional Skills)	ทักษะการผลิตพืชหรือสัตว์ (Plant or Animal Production Skills)
	ทักษะทางเทคนิค (Technical Skills)
ทักษะการจัดการ (Management Skills)	ทักษะการจัดการทางการเงินและการบริหาร (Financial Management and Administration Skills)
	ทักษะการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management Skills)
	ทักษะการจัดการลูกค้า (Customer Management Skills)
	ทักษะการวางแผนทั่วไป (General Planning Skills)
ทักษะด้านโอกาส (Opportunity Skills)	ตระหนักถึงโอกาสทางธุรกิจ (Recognizing Business Opportunities)
	การวางแผนตลาดและลูกค้า (Market and Customer Orientation)
	ความตระหนักถึงภัยคุกคาม (Awareness of Threats)
	ทักษะด้านนวัตกรรม (Innovation Skills)
	ทักษะการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management Skills)
ทักษะเชิงกลยุทธ์ (Strategic Skills)	ทักษะในการรับและใช้ประโยชน์จากคำติชม (Skills to Receive And Make Use of Feedback)
	ทักษะการสะท้อน (Reflection Skills)
	ทักษะการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Skills)
	ทักษะความคิด (Conceptual Skills)
	ทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning Skills)
	Strategic Decision Making Skills

หมวดหมู่ (Category)	ทักษะพื้นฐาน (Underlying Skills)
ทักษะความร่วมมือ/ เครือข่าย (Co-Operation/ Networking Skills)	ทักษะในการทำงานร่วมกับเกษตรกรและบริษัทอื่นๆ (Skills to Co-Operate With other Farmers and Companies)
	ทักษะด้านเครือข่าย (Networking Skills)
	ทักษะการทำงานเป็นทีม (Team-Working Skills)
	ทักษะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Skills)

ที่มา De Wolf & Schoorlemmer (2007)

การสร้างความมั่นคงทางอาหาร

อาหารเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษยชาติและความจำเป็นเพื่อความอยู่รอด ปัจจุบันโลกผลิตอาหารเพียงพอที่จะเลี้ยงคนทั้งเจ็ดพันล้านคน แต่ผู้คนเกือบพันล้านคนยังคงหิวโหยเนื่องจากปัญหาที่กระจายอาหารที่ไม่เพียงพอ ความมั่นคงทางอาหารเป็นสิ่งสำคัญในระดับครัวเรือนและความเป็นอยู่ส่วนบุคคลทั่วโลก ความไม่มั่นคงทางอาหารและความหิวโหยเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ในทุกด้าน (Food Insecurity and Hunger are Undesirable in Every Way) แต่ก็สามารถเป็นต้นตอของปัญหาด้านโภชนาการ สุขภาพ และการพัฒนา การบรรลุความมั่นคงด้านอาหารจำเป็นต้องมีอาหารในปริมาณที่เพียงพอ ผู้คนมีรายได้หรือทรัพยากรอื่นเพียงพอในการซื้อหรือแลกเปลี่ยนอาหาร อาหารได้รับการจัดเตรียมและจัดเก็บอย่างเพียงพอ ผู้คนมีความรู้ด้านโภชนาการและสามารถเข้าถึง เพื่อการบริการด้านสุขภาพและสุขอนามัยที่เพียงพอ (Bahiru, Senapathy & Bojago, 2023)

จากข้อมูลของ FAO ความชุกของภาวะทุพโภชนาการในโลกอยู่ที่ 10.8% และ 11.0% ซึ่งก็คือ 794 และ 815 ล้านคน ตามผลของปี 2558 (ค.ศ. 2015) และ 2559 (ค.ศ. 2016) ตามลำดับ ดังนั้นแม้จะมีความพยายามร่วมกัน แต่จำนวนผู้ที่ขาดสารอาหารและหิวโหยในโลกก็เพิ่มขึ้นอีกครั้ง ในปี 2560 (ค.ศ. 2017) ธนาคารโลก (World Bank) ตั้งข้อสังเกตว่าผู้คน 83 ล้านคน ใน 45 ประเทศ กำลังอดอยากในพื้นที่ภูมิภาคที่พัฒนาแล้วทั่วโลก สัดส่วนของผู้ที่ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอจะไม่เกิน 5% ของประชากร ในภูมิภาคกำลังพัฒนามีถึง 13% ในประเทศในแอฟริกา 20% และในประเทศในเอเชีย 13% ความไม่มั่นคงทางอาหารลดลงอย่างเห็นได้ชัดในหลายประเทศในแอฟริกา เอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันตก เนื่องด้วยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจึงส่งผลต่อการขาดแคลนอาหาร และมีความเป็นไปได้ที่จะขจัดความหิวโหย (Hunger) ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) สาเหตุหลักของความหิวโหยและภาวะทุพโภชนาการ คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ (The Main Causes of Hunger And Malnutrition are Natural Cataclysms) ความขัดแย้งทางสงคราม การเติบโตของจำนวนประชากร และความยากจน วิกฤตการเงินโลกได้ปรับเปลี่ยนพลวัตของความยากจนจึงส่งผลต่อปัญหาด้านความหิวโหย (Prosekov & Ivanova, 2018)

โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด ความมั่นคงทางอาหารได้ถูกกล่าวถึงมากที่สุด เนื่องอาหารและโภชนาการในครัวเรือนทั่วโลกไม่เพียงพอ เช่น ความไม่มั่นคงทางอาหาร (Food Insecure) ความไม่มั่นคงทางโภชนาการ (Nutrition Insecure) อาหารไม่เพียงพอ, (Food Insufficient) หิวโหย (Hungry) ขาดสารอาหาร (Malnourished) และขาดแคลนสารอาหาร (Nutrient Scarce) สิ่งนี้ทำให้เกิดความท้าทายและเกิดเป็นข้อถกเถียงนำไปสู่การผลักดันนโยบายและการวางแผนที่แก้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่มั่นคงด้านอาหารและความไม่เพียงพอของอาหาร (Food Insecurity and Food Insufficiency)

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization : FAO) ได้ให้นิยาม ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) "ความมั่นคงด้านอาหารมีอยู่เมื่อทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการทั้งทางกายภาพและทางเศรษฐกิจตลอดเวลา ตอบสนองความต้องการด้านอาหารและความชอบด้านอาหารของพวกเขาเพื่อชีวิตที่กระฉับกระเฉงและมีสุขภาพดี" ทั้งหมดได้ครอบคลุมถึงความพร้อมของอาหาร เช่น อาหารที่เพียงพอ (Enough Food) การเข้าถึงอาหาร เช่น รายได้ที่เพียงพอหรือทรัพยากรอื่น ๆ และจุดเข้าถึงที่เพียงพอในการซื้อหรือแลกเปลี่ยนอาหาร (Enough Income or other Resources And Sufficient Access Points to Purchase or Barter for Food) และการใช้อาหาร เช่น ความรู้ ทักษะ น้ำที่เพียงพอ และอุปกรณ์ประกอบอาหาร (Knowledge, Skills, Adequate Water, and Cooking Equipment) เป็นต้น (Otten, Averill, & Spiker, 2023) Irtysheva, Ponomarova & Dolzhikova (2019) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของความมั่นคงทางอาหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความมั่นคงของชาติ เนื่องจากเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจที่จะทำให้เข้าถึงอาหารสำหรับประชากรทั้งโลกตามกฎหมายฉบับร่างของประเทศยูเครน "ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารของประเทศยูเครน" ความมั่นคงด้านอาหารเป็นสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมและสิ่งแวดล้อมในรัฐ ซึ่งประชาชนทุกคนจะได้รับอาหารในปริมาณที่จำเป็นและเพียงพอสำหรับร่างกายและการพัฒนาทางสังคม สุขภาพของประชากรของประเทศ

ยูเครน ทั้งนี้ตัวชี้วัดปัจจัยและขอบเขตของความมั่นคงทางอาหารและผลกระทบความมั่นคงทางอาหาร ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 ปัจจัยและขอบเขตของความมั่นคงทางอาหารและผลกระทบความมั่นคงทางอาหาร

ปัจจัยและขอบเขตของความมั่นคงทางอาหาร	ผลกระทบความมั่นคงทางอาหาร
ด้านเศรษฐกิจ	- สวัสดิการทางเศรษฐกิจของประชากร - การผลิตทางการเกษตรของประเทศ - สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการลงทุน
เกษตรกรรม	- การสนับสนุนการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมเกษตรร่วมกันระหว่างรัฐและธุรกิจ - การสนับสนุนและการพัฒนาของรัฐ - คอมเพล็กซ์การขนส่งและโลจิสติกส์ - รายได้เงินต่อหัว - ค่าครองชีพต่อคน - อัตราการว่างงานของประชากร - นำเข้าอาหาร
ด้านการเมือง	- สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ - กฎระเบียบของรัฐเกี่ยวกับเศรษฐกิจต่างประเทศ - กรอบกฎหมายและกฎหมาย
สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	- ระดับของสิ่งแวดล้อมของประเทศและภูมิภาค - การคุ้มครองทรัพยากรที่ดิน - สถานะของมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม - สภาพภูมิอากาศและความผันผวน - ผลิตภัณฑ์อาหารที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม - ขอบเขตการผลิต - ขอบเขตของব্যัญญัติ - ขอบเขตการบริโภค

ที่มา : Irtysheva, Ponomarova & Dolzhykova (2019 : 59)

ดังนั้นความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนประเทศและโลก มีปัญหาความยากจน ปัญหาด้านเศรษฐกิจจึงส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วแม้จะการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจการเงิน และรายได้ แต่อาหารไม่เพียงพอ (มีเงินแต่ไม่มีอาหารเพียงพอ) สำหรับประเทศกำลังพัฒนานั้นแม้สามารถผลิตอาหารได้บ้าง และมีทรัพยากรเพียงพอ แต่มีรายได้ที่ไม่มั่นคง (มีอาหารเพียงพอแต่ไม่มีเงิน) จึงทำให้เห็นความแตกต่างกันตลอดจนความสามารถในการรับมือความเสี่ยง หรือ ความไม่แน่นอนของสถานการณ์อาหารที่ไม่เพียงพอในอนาคต (Leroy, Ruel, Frongillo, Harris & Ballard, 2015) การสร้างแหล่งอาหารของโลก "จากพื้นที่สู่จาน (From Paddock-To-Plate)" ใช้พลังงานที่มีระบบเป็นห่วงโซ่ ให้ความสำคัญกับข้อจำกัดของเชื้อเพลิงฟอสซิล สำหรับการผลิตทางการเกษตร การขนส่ง การแปรรูปอาหาร การเก็บรักษา การทำอาหาร โลกจะต้องผลิตอาหารเพิ่มขึ้น 60% ภายในปี 2050 เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการเติบโตของประชากรอย่างต่อเนื่องและอาหารที่มีโปรตีนสูงขึ้น

การพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กระแสการตื่นตัวของวัฒนธรรมอาหารอินทรีย์ (Organic Food) พร้อมทั้งปัจจุบันผู้คนให้ความสำคัญกับรักษาสุขภาพ และการดูแลสิ่งแวดล้อม นับเป็นทัศนคติต่อการเปลี่ยนของผู้บริโภคทั่วโลก ทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์อาหารอินทรีย์ (Organic Food Products) เพิ่มขึ้น เพราะเชื่อว่าอาหารอินทรีย์มีคุณค่าทางโภชนาการอาหาร ปลอดภัยต่อสุขภาพ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและอาหารอินทรีย์ถือได้ว่าเป็นอาหารชั้นเลิศ ปัจจุบันตลาดเกษตรอินทรีย์ในอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย แอฟริกา เติบโตสูงมาก แต่สิ่งสำคัญของสินค้าเกษตรอินทรีย์ต้องมีฉลากในตราสินค้า เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค และเป็นการยืนยันอาหารที่ไม่ทำลายต่อสุขภาพ

จากการวิจัยของ Peng (2019) พบว่า แนวโน้มการเติบโตของการซื้อเกษตรอินทรีย์ (Growing Trend In Organic Purchasing) สมาคมการค้าออร์แกนิก (The Organic Trade Association : OTA) เปิดเผยว่า ปัจจุบันชาวมิลเลนเนียล (Millennials) ในสหรัฐฯ มากกว่า 75 ล้านคนชอบอาหารอินทรีย์ (Organic) คิดเป็นร้อยละ 52% ของผู้ซื้อเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐฯทั้งหมด ขณะเดียวกันกลุ่มคนเหล่านี้ยังสนับสนุนคนในครอบครัวให้ซื้อสินค้าเหล่านี้ด้วย กลุ่มผู้ซื้อเกษตรอินทรีย์ที่ใหญ่ที่สุดใน

สหรัฐอเมริกา มีอายุระหว่าง 18 ถึง 34 ปี และอัตราการเติบโตมีแนวโน้มสูงขึ้น จะเห็นได้ว่าความต้องการของเกษตรกรอินทรีย์มีแนวโน้มสูงมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ควรให้การสนับสนุนพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Development of Organic Agri-Entrepreneurs) ให้มีทักษะความรู้ตั้งแต่การปลูก การขาย และการดูแลคุณภาพ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพเกษตรกรไทยให้สามารถเข้าถึงช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น ต้องดำเนินการพัฒนาบนพื้นฐานคำว่า **“ผลิตได้ ขายเป็น เน้นคุณภาพ (Able To Produce And Sell, Emphasizing Quality)”** มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลิตได้ การทำเกษตรอินทรีย์ต้องผสมผสานความรู้ทางการเกษตรแบบดั้งเดิมเข้ากับแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนสมัยใหม่ ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ต้องมีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างจากเดิม โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผักที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เข้าถึงช่องทางการตลาดเฉพาะ ตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การจัดการดิน (Soil Management) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับสภาพดินให้มีธาตุอาหารเพียงพอต่อการเพาะปลูก ดินนับเป็นหัวใจสำคัญกับสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ ก่อนปลูกพืชจำเป็นต้องมีการวัด หรือ ตรวจสอบคุณภาพของดิน พร้อมทั้งมีการทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชหมุนเวียน และการปลูกพืชคลุมดิน เพื่อรักษาสภาพดินและทำให้เกิดระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์

1.2 การจัดการศัตรูพืชและโรค (Pest and Disease Management) ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์มักจะอาศัยเทคนิคการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน รวมถึงการใช้แมลงที่เป็นประโยชน์ที่ช่วยจัดการแปลง สร้างความหลากหลายของพืชผล เพื่อให้ระบบนิเวศเกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อควบคุมศัตรูพืชและโรค โดยไม่ต้องใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายกับผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งทักษะการจัดการศัตรูพืชและโรคทั่วไปจำเป็นต้องอาศัยการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการแก้ปัญหาศัตรูพืชในแปลงเพาะปลูก

1.3 การจัดการพืชผล (Crop Management) ต้องมีความเชี่ยวชาญในการวางแผนการปลูกพืช และเทคนิคการเพาะปลูกสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จ เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การเพาะเลี้ยงแมลงปราบศัตรูพืช การปรับสภาพดิน การบำรุงรักษา เป็นต้น รวมถึงความรู้เกี่ยวกับตารางการปลูก การเลือกพืช การจัดการวัชพืชและวิธีการควบคุมวัชพืชแบบอินทรีย์ เพื่อให้แน่ใจว่าพืชมีการเจริญเติบโตและผลผลิตที่เหมาะสม

1.4 การจัดการทรัพยากรที่ยั่งยืน (Sustainable Resource Management)

ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ต้องทักษะในการจัดการน้ำ การเลือกใช้พลังงาน และการลดของเสียที่เกิดจากของเหลือใช้ภายในครัวเรือน เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนำวัสดุเหลือใช้มาจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศอีกด้วย

1.5 การจัดการความเสี่ยงและการปรับตัว (Risk Management and Resilience)

ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ต้องเตรียมพร้อมในการจัดการความเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ ศัตรูพืชรบกวน และความผันผวนของตลาด การใช้กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง เช่น การกระจายพันธุ์พืชผล การลงทุนในเทคนิคการทำฟาร์มแบบยั่งยืน และการจัดทำแผนฉุกเฉิน สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการสร้างความยืดหยุ่นและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความท้าทายที่คาดไม่ถึงต่อการดำเนินงานของตนได้

2. ขายเป็น ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ต้องมีกลยุทธ์การตลาด (Marketing) นับเป็นตลาดที่กว้างและมีความต้องการของสินค้าและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเป็นการเพาะปลูกโดยไม่ใช้สารกำจัดศัตรูพืช สารกำจัดวัชพืช สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (Gmos) หรือปุ๋ยสังเคราะห์ นอกจากนี้ยังห้ามการใช้ยาปฏิชีวนะหรือฮอร์โมนการเจริญเติบโตในสัตว์อีกด้วย หากเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ต้องใช้กลยุทธ์ 8 ประการดังนี้

2.1 ให้ความรู้แก่ผู้บริโภค (Educate Consumers) หลายคนอาจยังไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของอาหารอินทรีย์อย่างชัดเจน ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับข้อดีของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ เช่น คุณค่าด้านโภชนาการอาหาร การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การไม่ทำลายระบบนิเวศ การสร้างสุขภาพที่ดีทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

2.2 เน้นคุณภาพและความปลอดภัย (Highlight Quality and Safety) เน้นย้ำว่าอาหารอินทรีย์ปราศจากสารเคมีอันตรายและ Gmos ทำให้เป็นทางเลือกที่ดีต่อสุขภาพสำหรับผู้บริโภค โดยเฉพาะการมีใบรับรองการผลิต (Certification) จากหน่วยงานรับรองเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ผู้บริโภคได้ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของคุณได้รับการรับรองจากหน่วยงานรับรองอินทรีย์ที่มีชื่อเสียง การรับรองนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจให้กับผู้บริโภคและรับประกันว่าผลิตภัณฑ์ของคุณเป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2.3 บรรจุภัณฑ์และฉลาก (Packaging and Labeling) ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและให้ข้อมูลติดฉลากผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจนว่า "เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรอง" เพื่อ

ดึงดูดผู้บริโภคที่มองหาทางเลือกเกษตรอินทรีย์ (Organic) พร้อมทั้งใส่โลโก้ หรือ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานการผลิต เพื่อให้สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

2.4 มีเนื้อหาในตลาดออนไลน์ (Content Marketing) ใช้แพลตฟอร์มสังคมออนไลน์เพื่อแบ่งปันเนื้อหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับอาหารอินทรีย์รวมถึงสูตรอาหาร ประโยชน์ต่อสุขภาพและเรื่องราวความสำเร็จ ตลาดออนไลน์นี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคมากขึ้น

2.5 เข้าร่วมกิจกรรมและตลาดของเกษตรกร (Participate in Events And Farmers' Markets) เข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น ตลาดเฉพาะของเกษตรอินทรีย์และงานแสดงสินค้าอาหารอินทรีย์ เพื่อเชื่อมต่อกับผู้มีโอกาสเป็นลูกค้าโดยตรง

2.6 การแสดงตนทางออนไลน์ (Online Presence) พัฒนาเครื่องมือออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เพจบุ๊ก เพจ อินสตาแกรม ดิจิตัล อื่น ๆ ที่ใช้งานง่ายพร้อมร้านค้าออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้ง่าย พร้อมทั้งเสนอส่วนลดหรือโปรโมชั่นออนไลน์เพื่อดึงดูดลูกค้า

2.7 รับฟังวิจารณ์และคำรับรองจากลูกค้า (Customer Reviews and Testimonials) กระตุ้นให้ลูกค้าที่พึงพอใจแสดงความคิดเห็นและคำรับรองสินค้าและผลิตภัณฑ์ เพื่อช่วยในการสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะตัดสินใจซื้อ พร้อมทั้งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.8 ร่วมมือกับโรงแรม ร้านค้าเพื่อสุขภาพ (Collaborate With Health Stores and Restaurants) เป็นพันธมิตรกับร้านอาหารเพื่อสุขภาพหรือร้านอาหารที่ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ สิ่งนี้สามารถขยายการเข้าถึงและดึงดูดฐานลูกค้าที่กว้างขึ้นได้

3. เน้นคุณภาพ ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพของสินค้าทางการเกษตร จำเป็นต้องมีใบรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ตลอดจนเพิ่มช่องทางการตลาดอีกด้วย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Certification) การรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจและให้การรับรองเกษตรอินทรีย์ จะช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์ซื้อจากผู้ประกอบการเป็นอาหารสะอาด ปลอดภัย ไม่ทำลายสุขภาพ เนื่องจากมีวิธีการปลูกที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ ยาฆ่าแมลง หรือสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (GMO) ผักอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองนั้นถือได้ว่ามีคุณภาพเหมาะสมสำหรับผู้บริโภคที่ดูแลสุขภาพ

3.2 คุณค่าทางโภชนาการ (Nutritional Value) การประเมินปริมาณสารอาหารของผักอินทรีย์เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า ผักอินทรีย์มีสารอาหารบาง

ชนิด เช่น สารต้านอนุมูลอิสระ วิตามิน และแร่ธาตุในปริมาณที่สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผักที่ปลูกทั่วไป (Czech, Szmigielski & Sembratowicz, 2022) การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของผักอินทรีย์สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประโยชน์ต่อสุขภาพสำหรับผู้บริโภค

3.3 รสชาติและรูปลักษณ์ภายนอก (Flavor and Visual Appearance) คงรสชาติของผักอินทรีย์จะมีความกรอบ หวาน คงความรสชาติดั้งเดิมและมีความสดใหม่แตกต่างจากผักที่ปลูกด้วยสารเคมี ขณะเดียวกันรูปลักษณ์ภายนอกผักอินทรีย์รวมถึงสี ขนาด รูปร่างและความสม่ำเสมอ ผู้ประกอบการจะคัดเลือกผักที่ได้มาตรฐานนำมาจำหน่าย เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับผักที่ดี มีคุณภาพ ตลอดจนมีความสะอาดและปลอดภัยต่อสุขภาพอีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหารเป็นผสมผสานแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืนเข้ากับเป้าหมายทางสังคมในวงกว้าง ผู้ประกอบการผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ทำหน้าที่การส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลหรือกลุ่มที่สนใจร่วมลงทุนในเกษตรอินทรีย์ เกษตรอินทรีย์เกี่ยวข้องกับเทคนิคที่ลดปัจจัยการผลิตสังเคราะห์ เช่น ยาฆ่าแมลง และปุ๋ย โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการและวัฏจักรทางธรรมชาติแทน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืนซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและอาจส่งผลเชิงบวกต่อสุขภาพของมนุษย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร (Creating Food Security) คือการให้ประชาชนได้ การเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและราคาไม่แพงในปริมาณที่เพียงพอ นับมีความสำคัญต่อการรับรองความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนและประชากร การสร้างความมั่นคงทางอาหารเป็นวิธีการสร้างหลักประกันว่าบุคคลสามารถเข้าถึงอาหารที่ต้องการได้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมความหลากหลายทางการเกษตร สนับสนุนการผลิตอาหารในท้องถิ่น การจำหน่ายที่เป็นธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสำหรับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่เปราะบางและด้อยโอกาส ดังนั้นผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์นั้นมีความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร เช่น การให้การศึกษาและการฝึกอบรมแก่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรและตลาด และการดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนและการกระจายผลผลิตอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป้าหมายคือการสร้างระบบอาหารที่ยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน

สรุป

การเกษตรอินทรีย์นับเป็นการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความสมดุลของระบบนิเวศถือเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสำคัญ 17 เป้าหมาย เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าทางการเกษตร 5 ด้าน ได้แก่ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ เป็นต้น โดยเฉพาะเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เป็นการสร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร จูงใจและวางกรอบให้เกษตรกรและผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน สูงขึ้น จำเป็นต้องมีการส่งเสริม ผลักดันให้เกษตรกรมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) มีความรู้ ความสามารถ ทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร โดยเฉพาะการทำเกษตรอินทรีย์ที่แนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคที่สูงขึ้นทั่วโลก ผู้ประกอบการทางการเกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Entrepreneurs) ถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่ปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจตลาดเสรีในฐานะผู้ประกอบการ โดยให้ความสำคัญกับการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-Friendly Agriculture) รักษาระบบนิเวศ ผลิตอาหารสะอาดและปลอดภัยให้กับผู้บริโภค ขณะเดียวกันมีทักษะการบริหารจัดการฟาร์มเกษตรได้หลากหลาย เช่น การปลูก การจัดเก็บ การแปรรูป การตลาด การขนส่ง การจัดจำหน่ายที่เกษตรอินทรีย์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ เพื่อจัดส่งให้กับตลาดทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก สำหรับผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การสร้างงาน การลดความยากจน การปรับปรุงด้านโภชนาการ สุขภาพและความมั่นคงทางอาหาร ผู้ประกอบการเกษตรสามารถใช้เป็นวิธีการหลักในการแก้ปัญหาความซับซ้อนนี้ เช่น การลดภาระของการเกษตร สร้างโอกาสการจ้างงานสำหรับเยาวชนในชนบท ควบคุมการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง เพิ่มรายได้ประชาชาติ รักษาการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชนบทและลดแรงกดดันต่อเมืองในเมือง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด ความมั่นคงทางอาหารได้ถูกกล่าวถึงมากที่สุด เนื่องอาหารและโภชนาการในครัวเรือนทั่วโลกไม่เพียงพอ เช่น ความไม่มั่นคงทางอาหาร (Food Insecure) ความไม่มั่นคงทางโภชนาการ (Nutrition Insecure) อาหารไม่เพียงพอ, (Food Insufficient) หิวโหย (Hungry) ขาดสารอาหาร (Malnourished) และขาดแคลนสารอาหาร (Nutrient Scarce) สิ่งนี้ทำให้เกิดความท้าทายและเกิดเป็นข้อถกเถียงนำไปสู่การผลักดันนโยบายและการวางแผนที่แก้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่มั่นคงด้านอาหารและความไม่เพียงพอของอาหาร (Food Insecurity and Food Insufficiency) ดังนั้นการพัฒนาผู้ประกอบการ

เกษตรอินทรีย์ต้องเกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม พัฒนาส่งเสริม ให้เกษตรกรได้มีทักษะความรู้ตั้งแต่การปลูก การขาย และการดูแลคุณภาพ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพเกษตรกรไทยให้สามารถเข้าถึงช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น ต้องดำเนินการพัฒนา บนพื้นฐานคำว่า “ผลิตได้ ขายเป็น เน้นคุณภาพ (Able To Produce And Sell, Emphasizing Quality)”

เอกสารอ้างอิง

แพทองธาร ชินวัตร. (2567). **คำแถลงนโยบายนางสาวแพทองธาร ชินวัตรนายกรัฐมนตรี**

แถลงต่อรัฐสภาของคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนา**

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

Afzal, A., & Asad, S. A. (2019). Microbial Applications for Sustainable Agriculture. In *Innovations in Sustainable Agriculture* (pp. 43–77). Springer, Cham.

Atinkut, H. B., Yan, T., Arega, Y., & Raza, M. H. (2020). Farmers' willingness-to-pay for eco-friendly agricultural waste management in Ethiopia: A contingent valuation. *Journal of cleaner production*. 261, 121211.

Bahiru, A., Senapathy, M., & Bojago, E. (2023). Status of household food security, its determinants, and coping strategies in the Humbo district, Southern Ethiopia. *Journal of Agriculture and Food Research*. 11, 100461.

Czech, A., Szmigielski, M., & Sembratowicz, I. (2022). Nutritional value and antioxidant capacity of organic and conventional vegetables of the genus *Allium*. *Scientific Reports*. 12(1), 18713.

De Wolf, P., & Schoorlemmer, H. (2007). Exploring the significance of entrepreneurship in agriculture. *Research Institute of Organic Agriculture FiBL, CH–Frick*.

Devarinti, S. R. (2016). Natural farming: eco-friendly and sustainable. *Agrotechnology*. 5, 147.

- Irtysheva, I., Ponomarova, M., & Dolzhikova, I. (2019). Conceptual fundamentals of development of the food security system. *Baltic journal of economic studies*. 5(2), 57–64.
- Kamatchi, D. (2019). A Study on Development of Agri–Entrepreneurs with Special Reference to Scheme for Agri–Clinics and Agri–Business Centers (AC and ABC) in India. *Think India Journal*. 22(10), 6669–6675.
- Kim, K. H., & Lee, K. R. (2019). What Are South Korean Consumers’ Concerns When Buying Eco–Friendly Agricultural Products?. *Sustainability*. 11(17), 4740.
- Leroy, J. L., Ruel, M., Frongillo, E. A., Harris, J., & Ballard, T. J. (2015). Measuring the food access dimension of food security: a critical review and mapping of indicators. *Food and nutrition bulletin*. 36(2), 167–195.
- Mishra, M. (2013). Role of eco–friendly agricultural practices in Indian agriculture development. *International Journal of Agriculture and Food Science Technology (IJAFST)*. 4(2), 11–15.
- Otten, J. J., Averill, M. M., & Spiker, M. L. (2023). Food security and food access during the COVID–19 pandemic: Impacts, adaptations, and looking ahead. *Journal of Parenteral and Enteral Nutrition*. 47, S11–S15.
- Parashar, S., Singh, S., & Sood, G. (2023). Examining the role of health consciousness, environmental awareness and intention on purchase of organic food: A moderated model of attitude. *Journal of Cleaner Production*. 386, 135553.
- Peng, M. (2019). The growing market of organic foods: Impact on the US and global economy. In *Safety and practice for organic food* (pp. 3–22). Academic Press.
- Polzikov, D. A., Skubachevskaya, N. D., & Aleshchenko, V. V. (2023). Problems and Opportunities for the Development of Organic Agriculture in Siberia. *Studies on Russian Economic Development*. 34(3), 342–352.
- Prosekov, A. Y., & Ivanova, S. A. (2018). Food security: The challenge of the present. *Geoforum*. 91, 73–77.
- Pulami, H. B. (2023). Role of the Personal Promotional Factors Determining Agri–entrepreneurship Performance in Surkhet District. *Researcher CAB: A Journal for Research and Development*. 2(1), 97–127.

- Sims, R. E., & Flammini, A. (2014). Energy-smart food-technologies, practices and policies. Sustainable energy solutions in agriculture. 123–169.
- Singh, M., & Sood, S. (Eds.). (2020). Millets and pseudo cereals: genetic resources and breeding advancements. Woodhead Publishing.
- Walker, J., Pekmezovic, A., & Walker, G. (2019). Sustainable development goals: harnessing business to achieve the SDGs through finance, technology and law reform. John Wiley & Sons.
- Zámková, M., Rojík, S., Prokop, M., Činčalová, S., & Stolín, R. (2023). Consumers' Behavior in the Field of Organic Agriculture and Food Products during the COVID-19 Pandemic in the Czech Republic: Focus on a Comparison of Hyper-, Super-and Farmers' Markets and Direct Purchases from Producers. Agriculture. 13(4), 811.

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัยเรื่อง “สร้างความร่วมมือกับภาคีสาธารณะเพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้ประกอบการทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์” ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิสุทธิรัตน์ อยู่วิทยา ประจำปี 2566